

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
6313-07

meddelad i Stockholm 2008-12-16

KLAGANDE

1. AA
2. BB

MOTPART

Skatteverket
171 94 Solna

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrättens i Göteborg dom den 1 oktober 2007 i mål nr 5749-06
(bilaga)

SAKEN

Folkbokföring

YRKANDEN M.M.

AA och BB yrkar att det äktenskap som de har ingått i Kanada ska registreras som ett äktenskap i den svenska folkbokföringen och anför bl.a. följande. De i målet aktuella bestämmelserna i Äktenskapsbalken (ÄktB) och i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap (IÄL) gör det möjligt att erkänna samkönade äktenskap som är ingångna i utlandet enligt utländsk rätt, trots att motsvarande äktenskap ännu inte kan ingås i Sverige. Innebörden av begreppet äktenskap är inte så tydligt reglerad i

Dok.Id 61599

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 5

Expeditionstid
09:00-12:00
13:00-15:00

Telefon
08-561 676 00
Telefax
08-561 678 20

svensk rätt att samkönade äktenskap måste avfärdas som institut. Om de hade önskat registrera sitt partnerskap och uppnå partnerskapets rättsverkningar hade de kunnat göra det i Sverige. De har valt att avstå från att ingå registrerat partnerskap eftersom partnerskapslagen är en särslagstiftning som särskiljer homosexuella från heterosexuella. Den omständigheten att rättsverkningarna av registrerat partnerskap liknar de rättsverkningar som följer av äktenskapet hindrar inte att det föreligger en reell skillnad. Genom Skatteverkets beslut att folkbokföra deras äktenskap som ett registrerat partnerskap har de utsatts för diskriminering och behandlats på ett sätt som missgynnat dem i förhållande till andra personer. Skatteverket erkänner giltigheten i de äktenskap som svenska heterosexuella medborgare ingår i Kanada, medan svenska homosexuella medborgare får sina i Kanada ingångna äktenskap omvandlade till registrerade partnerskap i den svenska folkbokföringen. Skatteverkets förfarande har inneburit tvång mot dem som enskilda medborgare. Därmed missgynnas homosexuella medborgare på grund av sin sexuella läggning i strid med det grundlagsskyddade förbudet mot diskriminering på grund av sexuell läggning i 1 kap. 2 § fjärde stycket och 2 kap. 16 § regeringsformen, artikel 21 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, Rådets direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet, 3 § 2 lagen (2003:307) om förbud mot diskriminering samt Europaparlamentets resolution om homofobi i Europeiska unionen.

Skatteverket anser att överklagandet ska avslås och anför bl.a. följande. Enligt svensk rätt kan ett äktenskap inte ingås mellan två personer av samma kön. Att kontrahenterna är av samma kön är ett hinder mot äktenskap trots att förhållandet inte nämns som äktenskapshinder i 2 kap. 1–4 §§ ÄktB. Det följer av det grundläggande kravet att kontrahenterna i ett äktenskap ska vara en man och en kvinna. Ett i utlandet ingånget äktenskap mellan två personer av samma kön motsvarar till sina rättsverkningar enligt svensk rätt närmast ett registrerat partnerskap.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 1 § folkbokföringslagen (1991:481) innebär folkbokföring bl.a. registrering av identitet, familj och andra förhållanden som får förekomma i folkbokföringsdatabasen enligt lagen (2001:182) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet, FBDL.

I 1 kap. 4 § FBDL stadgas att uppgifter får behandlas för tillhandahållande av information som behövs för vissa ändamål, nämligen

1. samordnad behandling, kontroll och analys av identifieringsuppgifter för fysiska personer och av andra folkbokföringsuppgifter,
2. handläggning av folkbokföringsärenden,
3. fullgörande av underrättelseskyldighet enligt lag eller förordning,
4. framställning av personbevis och andra registerutdrag,
5. aktualisering, komplettering och kontroll av personuppgifter,
6. uttag av urval av personuppgifter, och
7. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av folkbokföringsverksamheten.

Av 2 kap. 3 § FBDL följer att, för de ändamål som anges i 1 kap. 4 §, bl.a. uppgifter om civilstånd får behandlas i databasen. När ändring inträffar i fråga om någon sådan uppgift ska detta registreras i databasen enligt 2 § förordningen (2001:589) om behandling av personuppgifter i Skatteverkets folkbokföringsverksamhet. Någon närmare reglering av vad som gäller i fråga om registrering av uppgift om civilstånd när äktenskap ingåtts enligt utländsk lag i utlandet finns inte.

Enligt 1 kap. 7 § IÄL anses ett äktenskap som har ingåtts utom riket enligt främmande lag giltigt till formen, om det är giltigt i den stat där det ingicks. Av 8 § följer dock att ett sådant äktenskap inte erkänns i Sverige om det vid den tidpunkt då det ingicks skulle ha funnits hinder mot det enligt svensk lag och minst en av parterna var svensk medborgare. Om det finns särskilda skäl kan ett sådant äktenskap ändå erkännas.

Av förarbetena till nu nämnda bestämmelser i IÄL framgår att Lagrådet i likhet med vissa remissinstanser befarat att den föreslagna regeln i 8 § skulle kunna skapa osäkerhet för myndigheter och enskilda och leda till att myndigheter gör olika bedömningar. Regeringen anförde att det redan tidigare kunde förekomma att myndigheter gjorde olika bedömningar i frågan om ett visst äktenskap skulle erkännas, och att det var en fördel att det fanns en sådan flexibilitet, eftersom vad som är en rimlig lösning i en situation inte behöver vara det i en annan. I den mån osäkerhet om rättsförhållandet uppstod borde den kunna motverkas med talan i domstol av någon av parterna (prop. 2003/04:48 s. 34-35). Regler om sådan domstolsprövning finns i 3 kap. 2 § IÄL.

Frågan om giltigheten av ett i utlandet ingånget äktenskap aktualiseras när en uppgift om ändrat civilstånd ska föras in i folkbokföringsregistret. En person som ingått äktenskap eller registrerat partnerskap i utlandet måste anmäla förändringen i sitt civilstånd till Skatteverket för att en registrering i folkbokföringsdatabasen ska komma till stånd. Regeringen anförde i den delen att folkbokföringsmyndighetens bedömning av om det finns materiell grund för ett erkännande endast tar sikte på registreringen och inte är bindande för hur frågan om erkännande ska bedömas i andra sammanhang (a. prop. s. 55).

I 1 kap. 1 § ÄktB stadgas att äktenskap ingås mellan en kvinna och en man och att de som ingått äktenskap med varandra är makar. Av förarbetena till ÄktB framgår att det inledande kapitlet innehåller de grundläggande principerna om äktenskap och att dessa föreskrifter således anger innebörden av begreppet äktenskap (prop. 1986/87:1 s. 112).

Av bestämmelserna i lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap följer att ett sådant partnerskap ingås mellan två personer av samma kön och i huvudsak har samma rättsverkningar som ett äktenskap. Enligt 1 kap. 9 § gäller 1 kap. 4–9 §§ IÄL i fråga om internationella förhållanden rörande registreringen. Av 2 kap. 3 § partnerskapslagen framgår att reglerna om domstolsprövning av ett äktenskaps bestånd i 3 kap. 2 § IÄL äger motsvarande tillämpning i mål om ett registrerat partnerskap består eller inte.

Målet gäller frågan om hur det enligt kanadensisk lag ingångna äktenskapet mellan AA och BB ska påverka registreringen av deras civilstånd i folkbokföringsdatabasen.

Regeringsrätten gör följande bedömning.

Av de grundläggande bestämmelserna i ÄktB och av partnerskapslagen följer att termen äktenskap enligt gällande svensk rätt avser en förening mellan en man och en kvinna och att motsvarande förbund mellan två personer av samma kön betecknas som ett partnerskap. En i utlandet ingången förening mellan två personer av samma kön som är giltig i den stat där den ingicks ska enligt 1 kap. 9 § partnerskapslagen jämförd med 1 kap. 7 § IÄL anses giltig till formen. Även om denna förening i den utländska staten betecknas som äktenskap är den således enligt svensk rätt giltig som registrerat partnerskap. Mot den bakgrunden och med

hänsyn till de ändamål som folkbokföringen ska tjäna finner Regeringsrätten att Skatteverket har haft fog för att registrera AAs och BBs civilstånd som ett registrerat partnerskap.

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten avslår överklagandet.

Susanne Billum

Kjerstin Nordborg

Lennart Hamberg

Annika Brickman

Henrik Jermsten

Katarina Dunnington
Föredragande regeringsrätts-
sekreterare